

Høring - Forslag til endringer i fellesfagene norsk og engelsk for yrkesfaglige utdanningsprogram

Uttalelse - Landslaget for norskundervisning (LNU)

Status	Innsendt til Utdanningsdirektoratet Innsendt og bekreftet av instansen via: benedicte@norskundervisning.no
Innsendt av	Benedicte Eyde
Innsenders e-post:	benedicte@norskundervisning.no
Innsendt dato	20.02.2018
Hvilken organisasjon?:	Landslaget for norskundervisning (LNU) Organisasjon (Privat)
Stilling	Daglig leder

✓ Jeg bekrefter at denne uttalelsen er på vegne av hele oppgitte organisasjon.

Høring - Forslag til endringer i fellesfagene norsk og engelsk for yrkesfaglige utdanningsprogram

Avsender: Avdeling for læreplanutvikling

1. BAKGRUNN

Utdanningsdirektoratet sender på høring spørsmål om endringer i læreplaner og fag- og timefordeling i fellesfagene norsk og engelsk på yrkesfag. Som oppfølging av Meld.St.28 (2015 – 2016) Fag – Fordypning – Forståelse er direktoratet bedt om å «innføre en utdanningsprogramspesifikk del i de yrkesfaglige læreplanene i fellesfagene matematikk og naturfag. Faggjennomgangen i norsk, engelsk og samfunnskunnskap skal også vurdere behovet for yrkesfagspesifikke deler i læreplanene.»

Like læreplaner i fellesfagene på yrkesfaglige og studieforberevende utdanningsprogram har ført til at det er behov for å yrkesrette innholdet i fagene. I løpet av de siste årene er flere tiltak satt i verk for å forbedre yrkesrettingen av fellesfagene.

- I 2011 ble det innarbeidet en bestemmelse i § 1-3 forskrift til opplæringsloven om at «Opplæringa i fellesfaga skal vere tilpassa dei ulike utdanningsprogramma». Samme år ble FYR-prosjektet igangsatt for å styrke skolene i det metodiske arbeidet med yrkesrettingen av fellesfagene.
- I 2015 gjennomførte direktoratet en spørreundersøkelse til faglige råd og yrkesfaglærere i fellesfag om behovet for å yrkesrette læreplanene i fellesfag. Svarene viste at det ikke var behov for endringer i læreplanen i samfunnsfag, men at det generelt sett er krevende å yrkesrette fellesfagene, blant annet fordi det er få timer i fagene pr uke.

Vi ønsker derfor høringsinstansenes syn på om

- hver av læreplanene i norsk og engelsk på yrkesfaglige utdanningsprogram bør få en yrkesfagspesifikk del
- opplæringen i norsk og engelsk bør legges over ett år

I forbindelse med fagfornyelsen har Stortinget bedt Regjeringen om legge opp til en ny eksamensordning for engelsk i videregående opplæring som ikke hindrer nødvendig yrkesretting av fellesfagene. Siden det er problematisk å høre spørsmål rundt eksamensordningen før endelig forslag til læreplan i engelsk foreligger, venter vi med høring av eksamensordning til høringen av endelig forslag til læreplan foreligger våren 2019.

Spørsmål om påbygg til generell studiekompetanse i norsk vil også bli sendt på høring når fagfornyelsen har formet endelig forslag til læreplan i norsk våren 2019.

Våre høringer er åpne for alle, og de som ønsker det, kan sende inn høringsvar.

Høringsfristen er 20. februar 2018.

2. VURDERINGER

Grunnlaget for direktoratets vurderinger er innspill fra Samarbeidsrådet for yrkesopplæring (SRY), arbeidsutvalget (AU) for faglige råd, skoler som driver forsøk på foreslåtte alternativer, samt en lærergruppe bestående av FYR-koordinatorer. Vi har også lagt oppdatert karakterstatistikk til grunn for vurderingene.

En yrkesfagsspesifikk del i læreplanene i norsk og engelsk vil sikre en lik struktur i fellesfagene matematikk, naturfag, engelsk og norsk. Stortingsmeldingen anslår en størrelsesorden på 20-30% for en slik del i matematikk og naturfag. Vi vurderer at et slikt omfang også i norsk og engelsk vil gjøre det enklere å gi en relevant opplæring som støtter opplæringen i yrkesfagene, uten at fagenes status endres. En yrkesretting av fellesfagene skal ikke redusere norsk og engelsk til å bli et redskap i yrkesopplæringen, og skal heller ikke hindre elevene i få sluttkompetanse som fagarbeidere eller å gå videre til studieforbereende eller videre studier.

Stortingsmeldingen legger til grunn at yrkesrettingen i matematikk og naturfag skal være «utdanningsprogramspesifikk». Når det gjelder norsk og engelsk, bruker meldingen begrepet «yrkesfagsspesifikk». Dette åpner for at en slik del kan ha en generell yrkesfaglig innretning, med én felles yrkesfagsspesifikk del som kan brukes inn mot alle utdanningsprogram på yrkesfag. Det er ikke avdekket svært ulike behov når det gjelder opplæringen i engelsk og norsk på de ulike yrkesfaglige utdanningsprogrammene. Høringen legger derfor til grunn at den yrkesfagsspesifikke delen av læreplanen har et omfang på om lag en fjerdedel av faget, og at den har en generell yrkesfaglig innretning.

Forutsetningen for endringer i fag- og timefordelingen er at fagene norsk og engelsk, eventuelt engelsk og samfunnsfag, sees i sammenheng med hverandre. Dersom opplæringen i norsk og engelsk legges over ett år, er det to alternativer: ett som involverer norsk og engelsk og ett som involverer engelsk og samfunnsfag. Dersom engelskfaget legges til Vg1 må norskfaget legges til Vg2 fordi det totale timetallet på trinnet ikke skal endres. Dette vil også gjelde dersom opplæringen i engelsk og samfunnsfag sees i sammenheng; å legge engelsk til Vg2 krever at samfunnsfag plasseres på Vg1.

En slik fordeling av fagene er det allerede i dag mulig å legge til rette for lokalt gjennom fleksibilitetsordningen (kap. 2.3 i Fag- og timefordelingen). Om vi skal endre på denne fleksibiliteten er et spørsmål om kontinuitet kontra fordypning, og om å legge til rette for likeverdige rammer for opplæring i fagene på yrkesfag og studieforbereende utdanningsprogram.

3. LÆREPLANEN I NORSK FELLESFAG

Gjeldende læreplan i fellesfaget norsk på yrkesfaglige utdanningsprogram (Vg1 og Vg2) er i dag identisk med læreplanen i norsk på Vg1 på studieforbereende utdanningsprogram. Elevene på studieforbereende har fire timer på Vg1, mens norsk på yrkesfag fordeler de fire timene over to år med to timer på Vg1 og to timer på Vg2 (2+2-modell). Elevene kan trekkes ut til lokalt gitt skriftlig eksamen i hovedmål etter Vg2. Elevene på yrkesfag har ikke opplæring og vurdering i skriftlig sidemål.

3.1. INNFØRING AV EN EVENTUELL YRKESFAGSPESIFIKK DEL AV LÆREPLANEN I NORSK

Innføring av en eventuell yrkesfagsspesifikk del av læreplanen i norsk vil innebære at om lag en fjerdedel av faget får en generell yrkesfaglig innretning. Det vil si at det ikke utvikles egne deler

for hvert av de åtte utdanningsprogrammene, men én felles del som kan brukes inn mot alle utdanningsprogram på yrkesfag. En yrkesfagspesifikk del av læreplanen skal ikke endre fagets status, og læreplanen i norsk for yrkesfag vil være likeverdig med tilsvarende læreplan for studieforberevende utdanningsprogram.

Argumenter for en egen yrkesfagspesifikk del i læreplanen i norsk på yrkesfaglige utdanningsprogram kan være

- elevene opplever større motivasjon for norskfaget
- tydeligere sammenheng mellom fellesfag og yrkesfag
- bedre tilrettelegging for tverrfaglig arbeid på skolene
- tydeligere sammenheng mellom læreplan og fylkenes satsing på videreføringen av FYR

Argumenter mot en yrkesfagspesifikk del kan være

- unødvendig endring på grunn av FYR-satsingen
- lærerne må likevel yrkesrette planene lokalt
- kompetansemålene legger til rette for lokal yrkesretting

? Hva mener du?

Læreplanen i norsk bør beholdes som den er.

Landslaget for norskundervisning (LNU) mener at det ikke er nødvendig med en egen yrkesfagspesifikk del. Læreplanen slik den er i dag, åpner opp for at en kan yrkesrette på flere måter. Fire av kompetansemålene nevner allerede direkte yrke/ arbeidsliv, og både for arbeid med skriftlig og muntlig norsk sier planen at en skal knytte tekstene til elevenes utdanningsprogram. Norskfaget kan gjøres relevant for elevene gjennom arbeidsmetoder og tekstvalg.

Det er mulig at dette kan og bør fremheves enda tydeligere med en egen formulering som løfter frem kravet om yrkesretting og fremhever de kompetansemålene i planen som er særlig aktuelle for yrkesretting. Det bør ikke være opptil den enkelte lærer eller skole om det gjøres eller ikke, og vi må sikre oss at ambisjonene i FYR tas på alvor.

LNU tar dette standpunktet på bakgrunn av den læreplanen vi har i dag. Vi vet ikke hvordan den kommende læreplanen blir for yf/ norsk sf vg1, og kan komme til å se annerledes på det dersom det kommer vesentlige endringer i denne delen av læreplanen.

4. LÆREPLANEN I ENGELSK FELLESFAG

Engelsk er et gjennomgående fellesfag som gir studiekompetanse etter Vg1 studieforberevende (SF) og etter Vg2 yrkesfaglige (YF) utdanningsprogram. Gjeldende læreplan er identisk for alle utdanningsprogram. I dag har SF-elever engelsk over ett år på Vg1 med fem timer i uken, mens YF-elever har faget over to år med tre timer i uken på Vg1 og to timer i uken på Vg2 (3+2-modell). Elevene får én standpunkt karakter som dekker både den muntlige og den skriftlige

kompetansen i faget. De kan trekkes ut til en sentralt gitt skriftlig eksamen, og til en lokalt gitt muntlig eksamen.

4.1. INNFØRING AV EN EVENTUELL YRKESFAGSPESIFIKK DEL AV LÆREPLANEN I ENGELSK

En eventuell innføring av en yrkesfagspesifikk del av læreplanen i engelsk vil innebære at om lag en fjerdedel av faget får et generelt yrkesfaglig innhold. Det vil si at det ikke utvikles egne deler for hvert av de åtte utdanningsprogrammene, men én felles del som kan brukes inn mot alle utdanningsprogram på yrkesfag. En yrkesfagspesifikk del av læreplanen skal ikke endre fagets status, og læreplanen i engelsk for yrkesfag vil være likeverdig med tilsvarende læreplan for studieforberedende utdanningsprogram.

Argumenter for en egen yrkesfagspesifikk del i læreplanen i engelsk på yrkesfaglige utdanningsprogram kan være

- elevene opplever større motivasjon for engelskfaget
- tydeligere sammenheng mellom fellesfag og yrkesfag
- bedre tilrettelegging for tverrfaglig arbeid på skolene
- tydeligere sammenheng mellom læreplan og fylkenes satsing på videreføringen av FYR

Argumenter mot en yrkesfagspesifikk del kan være

- unødvendig endring på grunn av FYR-satsingen
- lærerne må likevel yrkesrette planene lokalt
- kompetansemålene legger til rette for lokal yrkesretting

? Hva mener du?

Intet svaralternativ valgt

Ingen kommentar fra instansen

5. MODELLER FOR FAG- OG TIMEFORDELING FOR NORSK OG ENGELSK

5.1. OPPLÆRINGEN I NORSK LEGGES OVER ETT ÅR PÅ VG2

Forutsetningen for en endring i fag- og timefordelingen der opplæringen i norsk legges over ett år, er at norskfaget sees i sammenheng med engelskfaget. Dersom norskfaget legges over ett år, er det vår vurdering at det er mest hensiktsmessig å legge det til Vg2, slik at avstanden til et eventuelt påbygg ikke blir for stor. En flytting av hele engelskfaget til Vg1 og norskfaget til Vg2 vil ikke føre til endring i totalt timetall på trinnene.

Argumenter for at opplæringen i norsk legges over ett år på Vg2 kan være

- mer konsentrert opplæring gir mer motiverte elever
- det vil være mer i tråd med fagfornyelsen å la elevene få fordype seg mer i faget

- opplæringen i skriftlig og muntlig kommunikasjon i engelsk og norsk har mange felles trekk, og opplæringen på Vg1 i engelsk kan fungere som en bro over til norsk på Vg2
- å gi rom for samarbeid og tverrfaglighet med samfunnsfag

Argumenter mot en slik modell

- elevene mister kontinuiteten i faget fra 10. trinn
- mange elever trenger norskopplæring over to år

5.2. OPPLÆRINGEN I ENGELSK LEGGES OVER ETT ÅR PÅ VG1 ELLER VG2

Kunnskapsgrunnlaget viser at engelsk over ett år for alle elever vil gi mer konsentrert og sammenhengende undervisning med bedre læringsutbytte fordi det legger til rette for større muligheter for dybdelæring og tverrfaglighet. Begrunnelsen er at elevene får samme faglærer fem timer i uken, noe som legger til rette for et mer stabilt klasse- og læringsmiljø. Lærere kan gi tettere oppfølging både faglig og relasjonelt.

Engelsk legges over ett år på Vg1

Argumenter for en slik modell kan være

- kontinuiteten i faget opprettholdes fra 10. årstrinn
- elevene får samme rammer som elever på studieforbereende utdanningsprogram (de får standpunktkarakter og eksamen under samme vilkår og på samme trinn)

Argumenter mot en slik modell kan være

- eleven mister språktrening over to år

Engelsk legges over ett år på Vg2

Argumenter for en slik modell kan være

- det gir høyere nytteverdi til elevenes framtidige yrke
- yrkesrettingen kan oppleves mer relevant
- elevene kjenner grunnleggende fagbegreper fra eget programområde på norsk før de skal fokusere på dette i engelsk

Argumenter mot en slik modell kan være

- elevene får ett års opphold med engelsk som kan gå ut over kontinuiteten i fagutviklingen

5.3. MODELLENE

Som skissert over er det flere alternative løsninger. Disse er illustrert i figurene nedenfor. Tallet angir årstimetall for fagene.

Alternativ 1: Dagens modell

Vg2	Norsk 56	Engelsk 56	Samfunnsfag 84
Vg1	Norsk 56	Engelsk 84	

Alternativ 2: Engelsk over ett år på Vg1. Norsk over ett år på Vg2.

Vg2	Norsk 112	Samfunnsfag 84
Vg1	Engelsk 140	

Alternativ 3: Engelsk over ett år på Vg2. Samfunnsfag flyttes til Vg1.

Vg2	Norsk 56	Engelsk 140
Vg1	Norsk 56	Samfunnsfag 84

? Hva mener du?

Alternativ 3: Engelsk over ett år på Vg2. Samfunnsfag flyttes til Vg1.

Landslaget for norskundervisning (LNU) har valgt alternativ 3, men primært er vi opptatt av at norskfaget skal fordeles over to år, som i dag. Vi kunne derfor også ha valgt alternativ 1 med samme ordning som vi har i dag. Det viktigste argumentet for timefordeling 2 + 2 i norsk er at mange elever har behov for kontinuitet i norskundervisningen, og at særlig minoritetsspråklige må sikres undervisning i norsk hvert år.

Når LNU går inn for alternativ 3 fremfor alternativ 1, er begrunnelsen at det kan være en fordel at elevene bare har ett annet fellesfag i tillegg til norsk hvert av årene.

Et viktig moment knyttet til fag – og timefordeling i norsk for yrkesfaglige utdanningsprogram er at det bør bestemmes *hvilke av kompetansemålene man skal jobbe med hvert av årene*. Det er

flere som skifter skole eller lærer mellom vg1 og vg2, og det er uheldig om elevene risikerer å ikke få undervisning som til sammen dekker alle målene fordi de har byttet skole eller lærer.

6. ØKONOMISKE OG ADMINISTRATIVE KONSEKVENSER

Utdanningsdirektoratet planlegger å iverksette eventuelle endringer skoleåret 2020-2021, samtidig med endringene i fagfornyelsen (oppfølgingen av Meld. St. 28 (2015-2016)). Endringene vil ikke få vesentlige økonomiske konsekvenser for skoleeier. Det er Utdanningsdirektoratets vurdering at lærerressurser og plassbehov vil være tilsvarende som i dagens struktur.

Vennlig hilsen

Sidsel Sparre
Divisjonsdirektør

Bjørg Rafoss Tronsli
Avdelingsdirektør

Dokumentet er elektronisk godkjent.